

قواعد درس دوم عربی دهم تجربی ریاضی و انسانی

الأعداد من واحد إلى مئة: اعداد از ۱ تا ۱۰۰

تهیه و تنظیم: ماهرخ گوهررستمی

دبیر عربی دبیرستان شهیده دخانچی منطقه ۱۷ تهران

الأعداد من واحد إلى مئة (اعداد از ۱ تا ۱۰۰)

اعداد به دو دسته تقسیم می شوند: ۱- اعداد اصلی (شمارشی) ، ۲- اعداد ترتیبی

اعداد اصلی: این اعداد برای شمارش تعداد افراد، اشیا و به کار می روند. مانند: «اثنان: دو، أربعة: چهار، أَحَدَ عَشَرَ: یازده، مِئَةٌ: صد،».

الأعداد الأصلية			
اعداد مفرد: ۱ تا ۱۰ و ۱۰۰ و ۱۰۰۰	اعداد مرکب: ۱۱ تا ۱۹	أعداد عقود (اعداد با علامت «وَنَ / يَنَ»: ۲۰ تا ۹۰	اعداد معطوف (اعداد یکان + و + اعداد دهگان (عقود): ۲۱ تا ۲۹ ، ۹۱ تا ۹۹ .
واحد (یک) ۱	أَحَدَ عَشَرَ (یازده) ۱۱	عشرون (بیست) ۲۰	واحد و عشرون (بیست و یک) ۲۱
اثنان (دو) ۲	اِثْنَا عَشَرَ (دوازده) ۱۲	ثلاثون (سی) ۳۰	اثنان و عشرون (بیست و دو) ۲۲
ثلاثة (سه) ۳	ثَلَاثَةَ عَشَرَ (سیزده) ۱۳	أربعون (چهل) ۴۰	ثلاثة و عشرون (بیست و سه) ۲۳
أربعة (چهار) ۴	أربعة عَشَرَ (چهارده) ۱۴	خمسون (پنجاه) ۵۰	أربعة و عشرون (بیست و چهار) ۲۴
خمسة (پنج) ۵	خمسة عَشَرَ (پانزده) ۱۵	ستون (شصت) ۶۰	خمسة و عشرون (بیست و پنج) ۲۵
ستة (شش) ۶	ستة عَشَرَ (شانزده) ۱۶	سبعون (هفتاد) ۷۰	ستة و عشرون (بیست و شش) ۲۶
سبعة (هفت) ۷	سبعة عَشَرَ (هفده) ۱۷	ثمانون (هشتاد) ۸۰	سبعة و عشرون (بیست و هفت) ۲۷
ثمانية (هشت) ۸	ثمانية عَشَرَ (هجده) ۱۸	تسعون (نود) ۹۰	ثمانية و عشرون (بیست و هشت) ۲۸
تسعة (نه) ۹	تسعة عَشَرَ (نوزده) ۱۹	-	تسعة و عشرون (بیست و نه) ۲۹
عشرة (ده) ۱۰	-	-	-
مئة (صد) ۱۰۰	-	-	-
ألف (هزار) ۱۰۰۰	-	-	-

اعداد اصلی دارای معرود هستند:

معرود: اسمی است که مورد شمارش قرار می‌گیرد؛ مثلاً در «خَمْسَةُ رِجَالٍ: پنج مرد» کلمه «رجال» و در «أَحَدٌ عَشَرَ كِتَابًا: یازده کتاب»، «کلمه کتاباً» معرود هستند.

(۱) عدد ۱ و ۲ اصلی:

عدد ۱ (« واحد » برای مذکر / « واحدة » برای مؤنث) و عدد ۲ (« اثنان، اثنین » برای مذکر / « اثنتان / اثنتین » برای مؤنث) همیشه بعد از معرود خود می‌آیند و معمولاً در نقش صفت کاملاً شبیه معرود (اسم) قبل از خود هستند و آمدنشان جهت تأکید بیشتر بر روی اسم مفرد و مثنی است.

مثال: قَرَأْتُ كِتَابًا وَاحِدًا. **یک کتاب را خواندم.**

معرود عدد

رَأَيْتُ تَلْمِذَتَيْنِ اِثْنَتَيْنِ. **دو دانش آموز (دختر) را دیدم.**

معرود عدد

جَاءَ طَالِبَانِ اِثْنَانِ. **دو دانش آموز (پسر / مذکر) آمدند.**

معرود عدد

غَرَسْتُ شَجْرَةً وَاحِدَةً فِي الْحَدِيقَةِ. **یک درخت در باغ کاشتم.**

معرود عدد

(۲) اعداد اصلی ۳ تا ۱۰:

۱- عدد های ۳ (ثَلَاث / ثَلَاثَةٌ) تا ۱۰ (عَشْر / عَشْرَةٌ) قبل از معرود خود می‌آیند.

۲- معرود اعداد ۳ تا ۱۰، بعد از آن‌ها می‌آید و جمع است ولی به صورت مفرد ترجمه می‌شود.

مثال: ← اِشْتَرَيْتُ ثَلَاثَةَ كُتُبٍ . **سه کتاب خریدم .** و ثَلَاثَ مَجَلَّاتٍ . **سه مجله خریدم.**

عدد معرود، جمع مُكسَّر عدد معرود

رَأَيْتُ خَمْسَةَ مُوَاطِنِينَ. **پنج شهروند (هم وطن) را دیدم.**

عدد معرود

۳) اعداد ۱۱ و ۱۲ اصلی:

- ۱- عدد ۱۱ (« أَحَدَ عَشَرَ » برای مذکر / « إِحْدَى عَشْرَةَ » برای مؤنث) و عدد ۱۲ (إِثْنَا عَشَرَ، إِثْنَى عَشَرَ) برای مذکر / « إِثْنَتَا عَشْرَةَ، إِثْنَتَى عَشْرَةَ » برای مؤنث) قبل از معدود می آیند.
- ۲- جزء اول عدد ۱۲ (إِثْنَا، إِثْنَتَا، إِثْنَى، إِثْنَتَى) مانند اسم منثی با علامت « ان / ین » می باشد که نونشان حذف شده است.
- ۳- معدود اعداد ۱۱ و ۱۲، بعد از آن ها می آید و به صورت مفرد است.
مثال:

سَلَّمْتُ عَلَى أَحَدٍ عَشَرَ تَلْمِيزًا. **به یازده دانش آموز سلام کردم.**
عدد معدود، مفرد

قَرَأْتُ إِحْدَى عَشْرَةَ مَجَلَّةً. **یازده مجله را خواندم.**
عدد معدود، مفرد

جَاءَ إِثْنَا عَشَرَ تَلْمِيزًا. **دوازده دانش آموز آمدند.**
عدد معدود، مفرد

رَأَيْتُ إِثْنَتَى عَشْرَةَ طَالِبَةً. **دوازده دانش آموز را دیدم.**
عدد معدود، مفرد

۴) اعداد اصلی ۱۳ تا ۱۹:

اعداد ۱۳ (ثَلَاثَ عَشْرَةَ / ثَلَاثَةَ عَشَرَ) تا ۱۹ (تِسْعَ عَشْرَةَ / تِسْعَةَ عَشَرَ) قبل از معدود می آیند.

معدود اعداد ۱۳ تا ۱۹، بعد از آن ها می آید و مفرد است. -
شَاهَدْتُ خَمْسَةَ عَشَرَ تَلْمِيزًا. **پانزده دانش آموز را دیدم.**
عدد معدود، مفرد

قَرَأْتُ تِسْعَ عَشْرَةَ مَجَلَّةً. **نوزده مجله را خواندم.**
عدد معدود، مفرد

۵) اعداد عُقود:

اعداد عقود شامل اعداد ده تایی (دهگان) از ۲۰ (عِشْرُونَ / عِشْرِينَ) تا ۹۰ (تِسْعُونَ / تِسْعِينَ) هستند که قبل از معدود می آیند. معدود اعداد عقود بعد از آن ها می آیند و مفرد است. مثال:

جاءَ ثَلَاثُونَ تَلْمِيزًا. **سی دانش آموز آمدند.**
عدد معدود، مفرد

قَرَأْتُ خَمْسِينَ كِتَابًا. **پنجاه کتاب را خواندم.**
عدد معدود، مفرد

سافَرْتُ إِلَى سِتِّينَ مَدِينَةً. **به شصت شهر مسافرت کردم.**
عدد معدود، مفرد

۶) اعداد معطوف اصلی:

اعداد معطوف، اعداد دو جزئی هستند که میان دو عدد، حرف « و » می آید و از ۲۱ (وَاِحْدُ وَ عِشْرُونَ / وَاِحْدَةٌ وَ عِشْرِينَ) تا ۹۹ (تِسْعٌ وَ تِسْعُونَ / تِسْعَةٌ وَ تِسْعِينَ) هستند و قبل از معدود می آیند.

معدود اعداد معطوف، بعد از آن ها می آید و مفرد است.

لِي ثَلَاثٌ وَ عِشْرُونَ تَلْمِيزَةً. **بیست و سه دانش آموز دیدم.**
عدد معدود، مفرد

رَأَيْتُ سَبْعَةً وَ أَرْبَعِينَ تَلْمِيزًا. **چهل و هفت دانش آموز را دیدم.**
عدد معدود، مفرد

نکته: برای نوشتن اعداد معطوف یعنی اعداد بین اعداد عقود، (۹۱ تا ۹۹ / ... ۲۱ تا ۲۹)، ابتدا عدد مفرد نوشته می شود و پس از حرف «واو»، عدد عقود (دهگان) نوشته می شود.

مثال:

سِتَّةٌ وَ ثَلَاثُونَ (۳۶) / أَرْبَعَةٌ وَ سَبْعِينَ (۷۴) / خَمْسَةٌ وَ خَمْسِينَ (۵۵).

۷ عدد ۱۰۰ و ۱۰۰۰

عدد ۱۰۰ (مِئَةٌ ، مِائَةٌ) و ۱۰۰۰ (أَلْف)، قبل از معدود می آیند و معدود آن، مفرد است.

لي مِئَةٌ (مِائَةٌ) نَعَجَةٌ.
عدد معدود، مفرد
صد میش دارم.

اِشْتَرَى الْمُعَلِّمُ مِئَةً (مِائَةٌ) كِتَابٍ.
عدد معدود، مفرد
معلم صد کتاب خرید.

في هَذِهِ الْمَكْتَبَةِ أَلْفُ كِتَابٍ / مَجَلَّةٍ.
عدد معدود، مفرد
هزار کتاب / مجله در این کتابخانه است.

نکته : برای نوشتن اعدادی مانند نودوپنج می توان صد را نوشت و پنج را از آن کم کرد یا اگر نهصد و پنجاه را بخواهیم بنویسیم، میتوان هزار را نوشت و پنجاه را از آن کم کرد. در این صورت می توان از کلمه إِلَّا استفاده کرد.

هؤلاء خَمْسَةٌ و تِسْعُونَ تَلْمِيذًا (مِئَةٌ تَلْمِيذٍ إِلَّا خَمْسَةً تَلْمِيذٍ). این ها نود و پنج دانش آموز هستند.
۱۰۰ دانش آموز بجز ۵ دانش آموز

قَرَأْتُ أَلْفَ صَفْحَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ صَفْحَةً. نهصد و پنجاه صفحه را خواندم.
خواندم هزار صفحه را جز پنجاه صفحه

روش نوشتن اعداد سه رقمی:

۱۰۲ (مِئَةٌ وَ اثْنَانِ) ۱۱۴ (مِئَةٌ وَ أَرْبَعَةٌ عَشْرًا) ۲۲۵ (مِئَتَانِ وَ خَمْسَةٌ وَ عَشْرُونَ)

۳۴۸ (ثَلَاثِمِئَةٌ وَ ثَمَانِيَةٌ وَ أَرْبَعُونَ)

اگر « مِئَاتٍ و مِئَتَيْنِ (۲۰۰) و أَلْفَانِ وَ أَلْفَيْنِ (۲۰۰۰) » همراه معدود (مضاف اليه) بيايند، نون آنها حذف می شوند.

جاءَ مِئَاتًا تَلْمِيذًا : دويست (تا) دانش آموز آمدند.
عدد معدود، مفرد

اشترَيْتُ أَلْفِي قَلَمًا : دوهزار (تا) قلم خريدم .
عدد معدود

چهار عمل اصلي به عربي :

به علاوه (زائد)

منها (ناقص)

تقسيم (تقسيم على)

ضرب (ضرب في)

نکته: برای بیان درصد عربي « عدد + بِالْمِئَةِ » و « عدد + فِي الْمِئَةِ » به کار می رود.

مثال: (هشتاد درصد (۸۰ %): ثَمَانُونَ بِالْمِئَةِ (ثمانون في المِئَةِ)

سی و پنج درصد (۳۵ %): خَمْسَةٌ وَ ثَلَاثُونَ فِي الْمِئَةِ

شانزده درصد (۱۶ %): سِتَّةٌ عَشَرَ فِي الْمِئَةِ

اعداد ترتیبی :

این اعداد برای بیان رتبه و درجه افراد، اشیاء و به کار می روند.

الأعداد الترتیبیة (یکم تا) ام تا		
الأول (یکم) م ۱	أَلْحَادِي عَشَرَ (یازدهم) م ۱۱	الوَاحِدَ وَ الْعِشْرُونَ (بیست و یکم) م ۲۱
الثاني (دوم) م ۲	الثاني عَشَرَ (دوازدهم) م ۱۲	الثاني وَ الْعِشْرُونَ (بیست و دوم) م ۲۲
الثالث (سوم) م ۳	الثالث عَشَرَ (سیزدهم) م ۱۳	الثالث وَ الْعِشْرُونَ (بیست و سوم) م ۲۳
الرابع (چهارم) م ۴	الرابع عَشَرَ (چهاردهم) م ۱۴	الثلاثون (سی ام) م ۳۰
الخامس (پنجم) م ۵	الخامس عَشَرَ (پانزدهم) م ۱۵	المئة (صدم) م ۱۰۰
السادس (ششم) م ۶	السادس عَشَرَ (شانزدهم) م ۱۶	
السابع (هفتم) م ۷	السابع عَشَرَ (هفدهم) م ۱۷	
الثامن (هشتم) م ۸	الثامن عَشَرَ (هجدهم) م ۱۸	
التاسع (نهم) م ۹	التاسع عَشَرَ (نوزدهم) م ۱۹	
العاشير (دهم) م ۱۰	العشرون (بیستم) م ۲۰	

نکته: « أول » بر وزن « أفعل » مؤنث آن کلمه « أولى » می شود.

نکته: اعداد ترتیبی دوم تا دهم و جزء اول اعداد ترتیبی « یازدهم تا نوزدهم »، بیست و یکم تا بیست و نهم، ...» بر وزن فاعل است.

مثال: الثاني: **دوم** الثالث والعشرون: **بیست و سوم** التاسع والعشرون: **نود و نهم**
نکته: عدد ترتیبی معمولاً برای اسم قبل از خود صفت محسوب می شود.

مثال:

الدرس الثالث: درس سوم / الصف العاشير: **کلاس دهم** / المرة الأولى: **بار اول**
التمرين الرابع: **تمرین چهارم**

نکته: عددهای ترتیبی « بیستم، سی ام، ... صدم، ... » به عربی با حرف « آل » نوشته می شوند تا با اعداد اصلی اشتباه نشوند.

مثال:

الْيَوْمُ الثَّلَاثُونَ: روز سی ام
الْعُرْفَةُ الْمِنَّة: اتاق صدم

تهیه و تنظیم : ماهرخ گوهررستمی
دبیرستان شهیده نرجس دخانچی منطقه ۱۷ تهران